

V E R H I L D E R S U M

Jaarverslag 2013

Landgoed Borg Verhildersum
Wierde 40
9965 TB Leens
maart 2014

Voorwoord

Het Landgoed Borg Verhildersum kijkt met een tevreden gevoel terug op het jaar 2013. Het jaar begon bijzonder met het winnen van de ANWB Buitenleven Natuur & Erfgoedprijs 2013, deze prijs werd door het blad Buitenleven voor de 4^e keer uitgereikt. Het landgoed ontving € 15.000,--.

Dit jaarverslag is tevens het verantwoordingsdocument ten aanzien van de subsidieverplichtingen van de provincie Groningen en de gemeente De Marne. Het gaat daarbij om de realisatie van de activiteiten, taken en indicatoren die vallen onder de *'Inhoudelijke subsidieverplichtingen'*.

2013 was voor Verhildersum een prima jaar. Het landgoed trok 23586 bezoekers. Het succes van de Historische Dagen speelde daarbij een rol. Daarnaast worden de maandelijkse Streekmarkten goed bezocht. De website van Verhildersum werd 28.035 keer bezocht. Allerlei evenementen en activiteiten maakten het wederom tot een druk jaar met voor elk wat wils. Naast het gebruikelijke programma met de tentoonstellingen en eigen evenementen waren er diverse activiteiten in samenwerking met externen. Het bestuur vergaderde in 2013 regelmatig. Doormiddel van een schouw stelde het bestuur zich ook buiten de vergaderingen op de hoogte van de algemene gang van zaken op het landgoed. Het bestuur heeft in 2011 inhoudelijk een begin gemaakt met een nieuwe visie over de toekomst van het Landgoed Verhildersum. Hierin neemt het verhaal van Groningen een belangrijke plaats in. In 2013 is deze visie nader uitgewerkt in een uitvoeringsplan 2013-2016. Met de uitvoering is een start gemaakt.

Bij toekomstige veranderingen binnen Landgoed Borg Verhildersum zal het hele landgoed in het teken staan van het verhaal van Verhildersum in de 19e eeuw vanuit de volgende drie perspectieven en de daarbij behorende families, vrouwen en kinderen:

De adel/de borg – Edzard Tjarda Van Starckenborg Stachouwer (sterk pand, sterke naam, sterk in de zin van machtig dankzij geld en bezittingen)

De arbeider/het arbeidershuisje - Van Dijk (sterk lichaam, sterke band met het land)

De boer/museumboerderij Welgelegen - Cornelis Borgman 1822-1909 (sterke ondernemingszin, sterke wil, sterke ideeën, daadkracht)

Allemaal geworteld in, ontsproten aan en tot bloei gekomen op het Groninger Hoogeland. Afkomstig van dezelfde kleigrond. Er geboren en getogen. Uiteindelijk allemaal afkomstig van dezelfde wierde. Vergelijkbare strijdjes met de elementen gestreden. Alle reden om handen ineen te slaan en samen te spannen. Zich eendrachtig te manifesteren.

Het verhaal van Verhildersum overstijgt de historische lokale variant, en is ingebed in een toekomstbeeld van de ruimere omgeving in een complexe, veranderende noord-Groningse samenleving. Het Landgoed zal daarbij ook als decor fungeren voor uiteenlopende activiteiten.

Gerrit Alssema

Directeur

Inhoud

Voorwoord.....	1
Museale Ontwikkelingen.....	3
<i>Collectie</i>	3
<i>Beheer en Behoud</i>	3
<i>Collectieregistratie</i>	5
<i>Bruiklenen en Schenkingen</i>	5
<i>Onderzoek</i>	5
Presentatie.....	6
<i>Presentatie collectie</i>	6
<i>As t op boeren regent, drupt t op ambachtslu.</i>	6
<i>Tijdelijke exposities</i>	7
<i>Evenementen/activiteiten</i>	8
<i>Bezoekers</i>	11
<i>Samenwerking in de regio</i>	12
<i>Onze Spullen 2.0</i>	12
<i>Ondersteunende activiteiten</i>	13
Educatie.....	14
Communicatie en PR.....	16
<i>Website</i>	16
<i>In het nieuws</i>	16
Onderhoud.....	18
<i>Gebouwen</i>	18
<i>Onderhoud terreinen</i>	19
Personeel en Organisatie.....	20
<i>Vrijwilligers</i>	20
<i>Personeel</i>	21
<i>Vrienden</i>	23
<i>Bestuur</i>	23
Bijlagen.....	24
<i>Bezoekers aantallen</i>	24
<i>Subsidie aanvragen</i>	25
<i>Bestuurssamenstelling</i>	26
<i>Geconsolideerde staat van baten en lasten</i>	27
<i>Bruiklenen en schenkingen</i>	28

Museale Ontwikkelingen

Het bestuur heeft in samenwerking met de directeur en de conservator een meerjarig uitvoeringsplan vastgesteld.

Dit uitvoeringsprogramma is de leidraad voor de toekomstige ontwikkeling van Landgoed Borg Verhildersum. Het geeft richting aan de gedachten die zijn vastgelegd in Koers 2020 "Toekomstvisie Landgoed Borg Verhildersum".

Daarbij wordt gebruik gemaakt van de in Koers 2020 aangegeven strategische thema's en projecten. Doel van dit uitvoeringsprogramma is: vaststelling van het ontwikkelingsbeleid voor de periode van 2013 – 2016, het beleid zo vast te stellen dat het gebruikt kan worden voor planmatige ontwikkeling.

Collectie

Er zijn zoals ieder jaar veel objecten aangeboden aan Verhildersum. De stukken die een aanvulling vormen op de bestaande collectie zijn aangenomen. Verschillende vrijwilligers hebben ook in 2013 hard gewerkt aan het beheren en behouden van de collectie van Verhildersum. Voor de registratie van de collectie in de Borg is een nieuwe instructie geschreven. In deze instructie staat nauwkeurig beschreven op welke wijze het museum met de collectie zal omgaan. In 2012 is de jaarlijkse zelfanalyse voor het museumregister uitgevoerd, die kan worden gezien als nulmeting. Vanuit deze analyse wordt jaarlijks aangestuurd op verbeteringen. Helaas hebben wij de rapportage in 2013 niet ontvangen.

Beheer en Behoud

Borginterieur:

Het behoud van collectie en interieur van de Borg is van groot belang en vergt daarom voortdurend aandacht. In januari en februari werd door een aantal vrijwilligers de jaarlijkse grote schoonmaak uitgevoerd waarbij alle objecten en het hele interieur van de Borg niet alleen werden schoongemaakt, maar ook werden gecontroleerd op conditie.

De textielcollectie:

De textielcollectie is medio juni 1999 in een nieuw depot ondergebracht in de museumboerderij. Dit depot voldoet klimatologisch niet meer volledig aan de eisen, die aan goed klimaat beheer gesteld kunnen worden. In 2013 is een begin gemaakt met het vervangen van een aantal onderdelen. In 2014 zal het klimaatbeheer weer helemaal bij de tijd zijn. De textielwerkgroep beschikt over een goede werkruimte. De leden van de textielcommissie werken regelmatig aan het onderhoud en de registratie van de collectie.

De landbouw- en ambachtencollectie:

In de museumboerderij is voor het onderhoud en restauratie van voorwerpen uit de collectie een ruime werkplaats beschikbaar. Een beroepskracht en vrijwillige medewerkers verrichten hier regelmatig onderhoudswerk. Veel tijd wordt besteed aan het ontroesten van de voorwerpen en aan het bestrijden van houtworm.

De collectie is thans ondergebracht in depots op verschillende plekken. De collectie zal zo veel mogelijk in het centrale depot worden ondergebracht.

De bewaaromstandigheden en de staat waarin de voorwerpen zich bevinden zijn redelijk maar niet optimaal.

Het arbeidershuisje:

De inrichting van het arbeidershuisje past in het tijdsbeeld dat de stichting Landgoed Borg Verhildersum voor ogen staat. In 2013 zijn de dakgoten vervangen en is een deel van het dak gerepareerd. Rondom het huisje is vooral in de zomermaanden sprake van vandalisme. Het lijkt erop dat dit ieder jaar toeneemt. De veroorzaakte schade kan niet worden verhaald, dat betekent dat de kosten voor rekening van de stichting zijn.

Veeteelt, akkerbouw en boomgaard

In 2013 is de indeling van de landerijen gewijzigd. Een deel van de landerijen is in gebruik gegeven aan de overbuurman, dhr. Zomerman, die als tegenprestatie onze gereduceerde veestapel (totaal plm. 12 á 15 stuks) in de winterperiode heeft gehuisvest en verzorgd. Na het doorvoeren van deze wijziging, verwachten we dat de veestapel kostenneutraal kan werken. De pony's van de heer Poortinga zijn verhuisd naar de wierde.

In het De Waard tuintje (naast de boerderij) hebben we in het kader van de Natuur en Erfgoedprijs het 'Bee-Happy' veldje aangelegd, met bijenvriendelijke gewassen, zoals huttentut, boekweit, phacelia, mosterd, koolzaad en borage. In het bee-happy veldje staan/hangen 4 bijenhotels die door kinderen uit Leens zijn gemaakt.

Op het demo/proefveld (akker naast de boomgaard) hebben we een aantal oude landbouwgewassen ingezaaid, zoals baardtarwe, Sint Jans rogge, Mansholt's Witte Dikkop, Groninger gerst, spelt, eenkoor, emmertarwe en troshaver. De kleine proefveldjes waren dit jaar ook weer een groot succes. Op de akker, tegenover de dierweide, is een perceel graan ingezaaid met bloemrijke akkerranden. Op de akker, naast de dierweide, is een perceel met boekweit ingezaaid. Helaas is deze akker in de loop van het jaar overwoekerd door onkruid.

In de boomgaard is ook dit jaar weer volop aandacht geschonken aan het determineren van de aanwezige rassen op soortechtheid, dat geldt ook voor de snoei in de stijl van hoogstamfruitbomen. Dit is een proces van enkele jaren. Soms moet er radicaal in de vorm van de bomen ingegrepen worden ten koste van de opbrengst. Het overvloedig optreden van vruchtboomkanker baart zorgen, een duidelijke oorzaak is nog niet gevonden. De boomspiegels rond de jonge bomen zijn grasvrij gemaakt om de woelmuizen te weren. De opbrengst van het boomgaard viel tegen, een duidelijke oorzaak is er niet. Het aantal leden van de werkgroep blijft stabiel. Er zijn voorstellen ingediend om de boomgaard aantrekkelijker maken voor het publiek. Nieuwe naamplaatjes zijn in ontwikkeling omdat nu de vorm en het aantal bomen gedefinieerd zijn. De bomen kregen nieuwe positienummers.

Beeldentuin

Na plaatsing van het 11e beeld in 2010, is begonnen met het 13e beeld 'Ether'. In 2013 is een aantal bezoeken gebracht aan het atelier van Eddy Roos om de vorderingen van het beeld 'Ether' te kunnen volgen. De kunstenaar zal het ontwerp ca. april 2014 aan de bronsgieter aanbieden, waarna plaatsing en overdracht in de herfst van 2014 verwacht worden.

Collectieregistratie

De collectie is geregistreerd in Adlib, een geautomatiseerd registratiesysteem.

Een groot aantal vrijwillige medewerkers werkt regelmatig aan het beschrijven van de collectie van de borg, de museumboerderij en de textielafdeling. De textielcommissie gaat zo langzamerhand de horizon zien van de registratie.

De komende tijd wordt veel aandacht besteed aan controle van de opgeslagen informatie. Daarnaast zijn er plannen om de collectie verdergaand te digitaliseren. Het gaat dan voornamelijk om een aanvulling met beeldmateriaal.

Bruiklenen en Schenkingen

Landgoed Borg Verhildersum heeft een aantal langdurige bruiklenen om de lacunes in de eigen collectie op te vullen. Deze bruikleenobjecten zijn opgenomen in de vaste presentatie van het museum. Op zijn beurt heeft het museum een aantal objecten in langdurige bruikleen gegeven aan externe partijen. Daarnaast is in 2013 een aantal kortdurende bruikleenovereenkomsten aangegaan.

Landgoed Borg Verhildersum ontvangt nog steeds interessante schenkingen voor onze collectie o.a. jakken met stoomotieven(bladeren) uit 1830/ 1860 en geborduurd huishoudlinnen van 1701.

Bijzonder is de schenking van de Hoedenmakerij van de familie Feldbrugge uit Groningen. Deze bevat mallen voor hoedenmaken, dozen met accessoires(versieringen) voor hoeden, leverde ook aan modinettes in de dorpen, archiefmateriaal (voorbeeld tekeningen etc.)

Onderzoek

Voor de tentoonstelling en een nog samen te stellen boek over de bewoners van de borg is uitgebreid (archieff)onderzoek gedaan. Een voorproefje is te vinden op de site van het verhaal van Groningen. (www.hetverhaalvangroningen.nl)

Presentatie

De staf heeft ter voorbereiding van het seizoen 2013 zich weer beziggehouden met de voorbereidingen van de verschillende presentaties. Deze inspanning heeft een mooie presentatie opgeleverd waarin een deel van onze collectie en bijhorende verhalen zo goed mogelijk voor het voetlicht zijn gebracht.

Presentatie collectie

Koetshuis/Borg

De terugkomst van de Bewoners, zes eeuwen Groninger macht en pracht op Landgoed Borg Verhildersum, was van 29 maart t/m 15 september te zien in het Koetshuis en natuurlijk ook in de Borg. De tentoonstelling is samengesteld na uitgebreid onderzoek naar de borg en zijn bewoners en vertelt het verhaal van de Groninger elite door de eeuwen heen. Veldslagen, huwelijken, overdadige banketten en de heerlijke zomers op het platteland. Voor deze gelegenheid werd er ook in de Borg extra aandacht besteed aan de objecten en de verhalen van de vroegere bewoners. Elke lente trok de hele familie vanuit de stad naar hun zomerhuis. Zilver, porselein, de mooie lakens, alles werd ingepakt in grote koffers en kisten en op de koetsen gehesen. En natuurlijk op de plaats van bestemming weer uitgeladen. Ook deze zomer keerden oud-bewoners van Borg Verhildersum terug naar Leens. De Onsta's, de Tjarda Van Starckenborghs, de Van Bolhuis' en de Frima's, bezoekers konden alle families ontmoeten op het landgoed.

Museumboerderij

As t op boeren regent, drupt t op ambachtslu - Groninger spreekwoorden en oude ambachten.

“Als het de boer goed gaat, profiteert de ambachtsman”; deze en andere spreekwoorden uit de rijke boerencultuur van het Groninger platteland werden in deze tentoonstelling gepresenteerd en geïllustreerd met voorwerpen uit de grote collectie ambachtsvoorwerpen van Landgoed Borg Verhildersum.

Op en om het boeren erf is het altijd een drukte van belang. Niet alleen is de boer met zijn knechten druk bezig, maar ook komen er diverse ambachtslieden op bezoek, worden er producten gemaakt, lopen er dieren rond, spelen er kinderen... Al deze activiteiten hebben tot veel spreekwoorden en gezegden geleid. In deze tentoonstelling werden er enkele Groninger spreekwoorden uitgelicht. . Wie weet nog wat een teems is? Of een dörskestok? Het verhaal van de vlasbewerking, met uitdrukkingen als “Ain over hekel hoalen” en “Gain ol wief blieft achter t spinnewail”, was samen met verschillende ambachten, zoals de bakker en de smid, in de Museumboerderij te zien.

Maar ook op het landgoed en in het arbeidershuisje kon men nostalgische tafereeltjes bewonderen die de inspiratie waren voor spreekwoorden en gezegdes. De maaltijd, het koffiedrinken en de was, maar ook de boomgaard, de landerijen en het vee kwamen aan bod. Inspiratie voor deze expositie was het nieuwe boek van Dirk van der Heide, over “De boer in spreekwoorden”, uitgegeven door Profiel.

Tijdelijke exposities

Wad en water

Sinds 2009 staat de Waddenzee op de lijst van Unesco Werelderfgoed. Niet alleen is het één van de grootste natuurgebieden in Europa, het is ook een grote bron van inspiratie voor vele kunstenaars uit binnen en buitenland. Ter ere van het Waddengebied heeft de Duits-Nederlandse vereniging Kultur am Emsdelta/Cultuurbrug Appingedam de tentoonstelling Wad en Water (Watt und Wasser) samengesteld. Deze reizende expositie heeft eerst Landgoed Borg Verhildersum aangedaan en is daarna doorgereisd naar verschillende plaatsen in Groningen en Ost-Friesland. Van 17 mei t/m 14 juli was deze tentoonstelling te zien in de Museumboerderij.

Verschillende kunstenaars hebben zich laten inspireren door het waddengebied, zijn intrigerende lichtval en bijzondere kleuren. Tijdens deze tentoonstelling waren naast schilderijen ook sculpturen te zien, grafisch werk, keramiek en fotografie. Deelnemers van Duitse zijde o.a. Margit & Rolf Hillen, Kriso ten Doornkaat, Janett Brown en Heinz-Brayer-Dieken. Deelnemende Nederlandse kunstenaars o.a. Marja Wildevuur, Ellen de Jongh, Siemen Dijkstra en Francine Schrikkema

De expositie Wad en Water is onderdeel van het grotere gelijknamige project, dat bedoeld is om verbindingen te leggen tussen Groningen en Ost-Friesland, reeds met elkaar verbonden door de Waddenzee. Verschillende Duitse verenigingen presenteerden zich in de loop van het jaar in Groningen, met name op Verhildersum.

De openingshandeling werd op 16 mei verricht door burgemeester Koos Wiersma van de gemeente De Marne en burgemeester Johan Saathoff van Krummhörn.

Wad en water kinderkunst

O.B.S. de Lydinge uit Leens, De Weerborg uit Wehe-den-hoorn, O.B.S. Prinses Beatrix uit Loppersum en C.B.S. De Roemte, eveneens uit Loppersum, hebben aan Nederlandse zijde meegewerkt aan dit project. Vanuit Duitsland deden de Ubbo-Emmius-Grundschule uit Krummhörn en de Grundschule Jennelt in Jennelt mee met dit kunstproject voor basisscholen.

Zij zijn op het wad geweest om te zoeken naar voorwerpen waarvan zij een kunstwerk zouden kunnen maken. Deze werken waren van 21 juli tot en met 4 augustus op Verhildersum te zien en daarna in Loppersum en Duitsland.

Amateurkunsttentoonstelling "Mijn paradijs"

Ook dit jaar konden amateurkunstenaars van 28 september tot en met 3 november hun eigen werk weer presenteren. Op Verhildersum wordt amateurkunstenaars daartoe de gelegenheid geboden door middel van een amateurkunsttentoonstelling. Tijdens de herfst is in het Koetshuis van Verhildersum voor de achtentwintigste keer deze mogelijkheid geboden. Bij deze tentoonstelling ging het om beeldend werk van amateurkunstenaars uit de regio. Dit jaar rond het thema "Mijn Paradijs"; alle werken zijn rondom dit thema speciaal voor deze tentoonstelling gemaakt.

Wad in beeld

Foto's van Hans Sas van 7 september t/m 15 oktober in de Museumboerderij. Wonend op het platteland in Noord-Groningen, is Hans Sas begonnen met het fotograferen van agrarische werkzaamheden en het Groninger landschap. Het waddenlandschap trok steeds meer zijn aandacht en werd ook onderwerp van zijn fotoseries. Dit gold eerst voor de Groninger kwelders maar daarna ook steeds meer voor het Friese wad bij Holwerd, Paessens Moddergat en Wierum en de Duitse Halligen. Dit is het gebied onder Denemarken en daar liggen eilanden (halligen), die door een zeer lage dijk omgeven zijn en vele malen per jaar onder water lopen. De boerderijen staan daar dan ook op hoge "Warften" om huis en haard tegen het water te beschermen.

Evenementen/activiteiten

Streekmarkt

Op het landgoed wordt elke 3e zaterdag van de maand een streekmarkt gehouden. Een unieke streekmarkt met (h)eerlijke ambachtelijke producten. Verse, regionale en seizoensgebonden producten zijn te vinden op de Streekmarkt van Verhildersum. Het hele jaar door kunnen bezoekers er elke maand terecht voor vlees, kaas, groente en fruit, maar ook voor (h)eerlijke extra's als cider, taartjes, honing en vruchtensappen. Voor alleseters en fijnproevers; de streekmarkt op Landgoed Borg Verhildersum biedt een keur aan lekkernijen en ambachtelijke producten. Daarnaast worden er ook workshops en andere activiteiten georganiseerd. Workshops broodbakken door Wendy's Bakwereld, waarvan bezoekers het brood gelijk konden proeven in combinatie met de bijzondere gerechtjes van cateringbedrijf Tous à Table. Ook chef-kok Wicher Werk vertoonde regelmatig zijn kunsten tijdens het "live-cooking" en verder maakt hij ook een heerlijke soep. Ook zijn er workshops voor kinderen georganiseerd. In juni werden de bezoekers vermaakt door de Trachten- und Volkstanzgruppe Krummhörn, een Volksdansgroep uit Noord-Duitsland van de Heimatverein Krummhörn. Dit gebied ligt net als Noord-Groningen aan de Waddenzee, deze zomer een van de thema's op het landgoed.

Paaseitjes zoeken met de Paashaas

2^e Paasdag strooide de paashaas rijkelijk chocolade eitjes in de tuin en in de singels. Ook deze keer kwamen zeer veel kinderen, samen met hun ouders, opa's en oma's, de paaseitjes zoeken. Het weer was goed en iedereen beleefde veel plezier aan deze jaarlijks terugkerende traditie.

Museumweekend

Op zaterdag 6 april 2013 en zondag 7 april 2013 is voor de 32e keer het nationale museumweekend georganiseerd. Tijdens het museumweekend is de toegang gratis. Het thema van het museumweekend van 2013 was: "Doe een museum". Borg Verhildersum is 1 van de circa 400 musea die deelnemen aan dit weekend.

Textieldagen: Kunst en Textiel

Jaarlijks staat in het weekend na hemelvaart Landgoed Borg Verhildersum twee dagen volledig in het teken van textiel, dit jaar op 11 en 12 mei. Lapjes, bolletjes, hoeden, tassen, draden, patronen, boeken, maar ook wandkleden en kunstwerken. Er zijn workshops. Er waren vol op info- en verkoop kraampjes waar je alles kunt vinden wat nodig is om te kunnen breien, quilten, viltten, borduren, weven enz.

Dit jaar was het thema Textiel en Kunst. Naast de standaard kraampjes met handwerk materiaal en naslagwerken, is er extra aandacht besteed aan het gebruik van textiel als autonome kunstvorm. Denk hierbij aan zeer creatieve breiwerken of wandkleden die net schilderijen lijken. Bezoekers hebben genoten van kunstig en kleurrijk textiel. Tijdens de workshops konden bezoekers aan de slag om hun eigen creaties te maken. De workshops werden dit jaar gegeven door: -Blomsterstuga uit Loppersum, een viltatelier; -Weefgoed uit Winsum, met spinnen met een spintol en pre-historisch twijnen; -Wolstudio Fochteloo over breien, haken, enz.; -Pezzettino Quilting uit Epe met quilts en quiltpatronen. Hiernaast werden vele demonstraties de hele dag door getoond. In het breicafé konden de bezoekers tot rust komen en meedoen aan de breiwedstrijd.

Lekker naar de Boer

Om de landbouw en veeteelt op het landgoed onder de aandacht te brengen, deed Verhildersum mee aan het weekend "Lekker naar de Boer" op 22 en 23 juni. In dit weekend stellen honderden biologische boeren en tuinders hun erf open voor het grote publiek. De landerijen van Landgoed Borg Verhildersum worden beheerd op een wijze zoals dat in de 19e eeuw gebruikelijk was. In de boomgaard staan ca. 120 verschillende oude appel en perenbomen. De veestapel bestaat uit Groninger blaarkoppen en Lakenvelder koeien. Op de akkers worden oude landbouwgewassen geteeld. Bezoekers konden dit en meer ontdekken aan de hand van een uitdagende speurtocht of struin op eigen houtje over het landgoed en de vele facetten van het Groninger platteland in de 19e eeuw beleven.

Tuin & Kunst Tiendaagse

Een jaarlijks terugkerend evenement in de zomermaand juni is de Tuin & Kunst Tiendaagse. In een tijd dat alle tuinen op hun mooist zijn, laat de provincie Groningen aan de wereld zien wat ze op tuin- en kunstgebied in huis heeft.

In 2013 werd de Tuin & Kunst Tiendaagse gehouden van 21 tot en met 30 juni. De tuin & Kunst Tiendaagse is een initiatief van Stichting Erven de Jager.

Ondanks het wisselvallige weer tijdens deze week heeft het evenement ook dit jaar weer aan de verwachtingen voldaan.

Historische Dagen

Napoleontische ruiters, stoomdorsmachine, oude ambachten en het dagelijks leven van toen.

Op 10 en 11 augustus werden voor de 10e keer de Historische Dagen op Verhildersum georganiseerd. Ontstaan vanuit de Ambachtsdag in 2004 is het uitgegroeid tot een tweedaags evenement met ongeveer 250 deelnemers per dag. Ook dit jaar was het voor vrijwilligers, deelnemers én bezoekers een groot feest. Met grotendeels zon, veel leuke activiteiten en ca. 4850 bezoekers een weekend om trots op te zijn!

Bezoekers konden helpen bij het verstoppertje van vluchtelingen voor de soldaten, maakten een praatje met de imker of de dienstmeid, hielpen mee met zichten en hekelen, groetten de mevrouw in haar prachtige japon, beleefden een heuse boeldag, genoten van snoep, van ouderwets lekkere arretjescake en konden meespelen met de oudhollandse spelletjes. Tijdens de Historische Dagen op Verhildersum viel er ook dit jaar weer heel veel te beleven. Genieten van een stuk poffert of varken aan het spit, zelf boter maken, dwalen over de boerenmarkt en ontmoeting met de schaapherder en de troubadour. Groningse en Noord Duitse dansgroepen in klederdracht of hofkostuum zorgden beide dagen over het hele terrein voor muzikale opluistering. Speciale aandacht was er voor de kinderen. Zij konden meedoen aan verschillende Kinderactiviteiten: vogelverschrikkers maken, broodjes bakken, Hoogeland Games, appelhappen, hooibult. Het waren twee bijzondere dagen waar, mede dankzij het zeer fraaie weer, veel te genieten viel.

Open Monumentendag

De 27ste Open Monumentendag die plaatsvond op 14 en 15 september is ondanks het matige weer redelijk bezocht. Het thema van dit jaar was Macht & Pracht.

Oktober kindermaand

Ook dit jaar deed Verhildersum weer mee aan "Oktober Kindermaand", waarbij er allerlei activiteiten voor kinderen waren georganiseerd. Een speurtocht voor basisschoolleerlingen, diverse knutselmiddagen in de museumboerderij. Veel kinderen bezochten het landgoed en beleefden plezier aan de diverse voor hen georganiseerde activiteiten. Ook de deelname aan het project "Local Identity", georganiseerd voor leerlingen van groep 5 t/m 8 van de basisschool, stemt tot tevredenheid. Het doel van dit project is leerlingen aan het denken te zetten over de vraag "Wat is erfgoed" en "Waarom is het belangrijk dingen te naar hun grootste (erfgoed)schat. Een goed project, dat zeker een vervolg zal krijgen. Ook de kinderen waren erg enthousiast.

Fruitdag

Eind oktober werd traditiegetrouw de Fruitdag georganiseerd, waar de opbrengst van de boomgaard van Verhildersum wordt verkocht. De verkoop van het fruit was een succes, mede door de verkoop uit de kist en een ruimere opzet van de kramen. Tijdens de Fruitdag en de dag ervoor was een mobi-pers aanwezig. Naast het persen van eigen fruit was er weer volop belangstelling voor het laten persen van fruit uit privé boomgaarden. Dit jaar is naast de 5 l verpakking ook een 3 l variant geïntroduceerd. In 2014 zullen wij aan de hand van de verkoopresultaten evalueren. Pomologen waren aanwezig om vragen over fruitrassen te beantwoorden en fruit van bezoekers te determineren.

Kunstschatten

Wie een verborgen schat op zolder heeft of dit denkt, kon het voorwerp laten taxeren door de specialisten van het RTV Noord-programma 'Kunstschatten' op zondag 27 oktober in de museumboerderij. Presentator Wiebe Kleinstra en diverse experts bekeken en beoordeelden meegebrachte objecten. Tussen 10.00 en 16.00 uur konden bezoekers hun kunstschatten ter taxatie aanbieden, of natuurlijk gewoon komen kijken wat iedereen mee heeft gebracht.

Kleindierenshow

In november werd in de museumboerderij een kleindierenshow gehouden. Een show die ieder jaar weer een breed publiek aanspreekt en zorgt voor een gezellige sfeer in de museumboerderij. De Noord-West Groningen show is een jaarlijks terugkerende expositie van kleindieren. Vereniging PKD 'De Marne 1960' organiseert dit evenement, deze keer op vrijdag 22 en zaterdag 23 november. Leden van de kleindierenvereniging tonen hun fraaiste dieren. En hopen dat ze met hun inzendingen in aanmerking komen voor een of meer van de vele prijzen die uitgelooft zijn. Als extra stimulans krijgen jeugdleden die meedoen een attentie, ook als ze niet in de prijzen vallen

Grand Café-Restaurant 't Schathuys

In 2013 hebben in en om het Grand Café-Restaurant 't Schathuys de volgende evenementen/activiteiten plaatsgevonden.

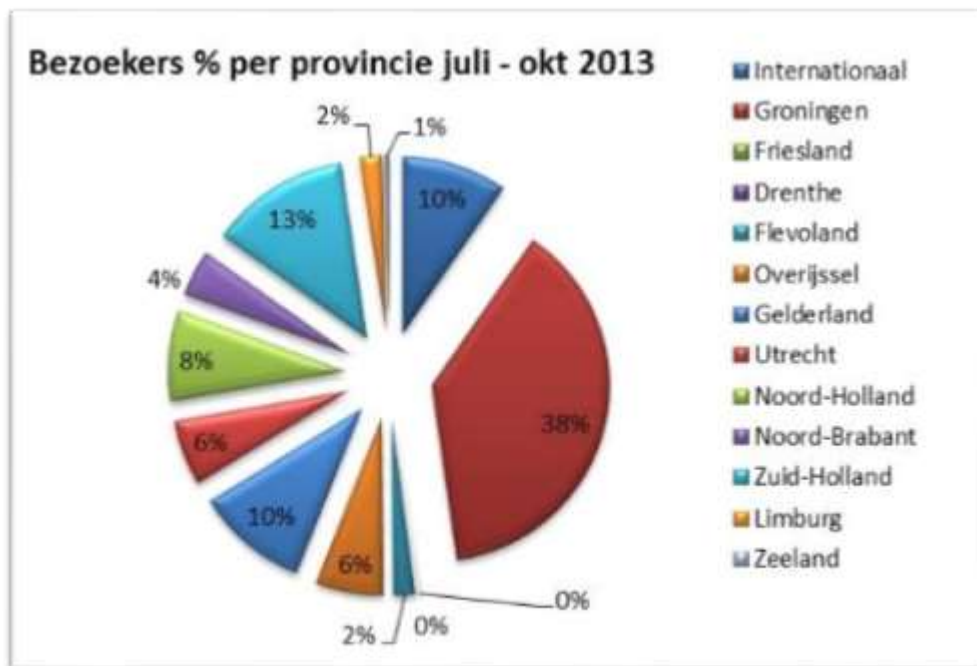
- Aspergemarkt op 25 en 26 mei
- Expositie wad en water, Ben Steijn, 17 juni tot 23 september
- Expositie van Theo Onnes en Antje Sonnenschein, kunstenaar en docent, 23 september tot en met 1 november
- Expositie Jan Metz, architectuur in een nieuw perspectief
- Peter de Grote festival 28 juli, muziek in 't Schathuys
- Culinair Historische dagen 10 en 11 augustus Proef de 19de eeuw
- Kunst diner in samenwerking met galerie het Raadhuis 12/13 oktober. Tijdens de lunch of het diner vertelden Hans Jouta, Elwin van der Kolk en Erlinde Ufkes over hun kunstwerken en werkwijze. Het Schathuys was ingericht met hun kunstwerken. Koken is een kunst en kunst is koken! Wicher Werk kookte en vertelde over zijn inspiratie. Hans, Elwin, Erlinde en Wicher hadden zich laten inspireren door de vogels op het Hogeland. Bezoekers konden tijdens hun lunch of diner, met alle zintuigen de passie van de kunstenaars beleven.
- Culinaire wild- en wijnmarkt 23 en 24 november Ook was er een workshop schilderen in het koetshuis van Verhildersum, in samenwerking met Galerie 't Raadhuis (Eenrum). De workshop is onder leiding van Theo Onnes en Antje Sonnenschein.

Bezoekers

In 2013 gingen 17.265 individuele bezoekers en 271 kinderen in schoolverband over de drempel van de Borg. Daarnaast hebben meer dan 6.000 personen de gratis Streekmarkt bezocht. De website kon rekenen op 21.000 individuele bezoekers.

Het landgoed kijkt terug op een goed jaar, met veel activiteiten en bezoekers uit heel Nederland, Duitsland en zelfs Canada en Nieuwe Zeeland. Ongeveer 50% van de bezoekers komt uit de noordelijke provincies, dit percentage ligt in oktober wat hoger en in juli en augustus wat lager. Dit is te verklaren door de hoeveelheid toeristen die zich in die maanden in het gebied bevinden. De historische dagen in augustus zijn afgelopen jaar met 4.800 bezoekers extra goed bezocht ten opzichte van de voorgaande jaren. Het totale aantal bezoekers is gelijk gebleven aan 2012, maar twee tweejaarlijkse activiteiten (Kerst en de Kunst aan huis Route) vielen niet in 2013. Er is dus sprake van een lichte stijging van het aantal reguliere bezoekers.

De streekmarkt doet het met 6000 bezoekers iets minder dan voorgaand jaar.

Samenwerking in de regio

Dwarsverbanden tussen diverse instellingen zijn in 2013 verder uitgebouwd met als doelstelling het aantrekken van meer bezoekers. Partners in die samenwerking zijn Stichting Borg Verhildersum, Doezoo te Leens, het Visserijmuseum te Zoutkamp, Museum Wierdenland te Ezinge, Openluchtmuseum Het Hoogeland te Warffum, het Theemuseum te Houwerzijl en Domies Toen in Pieterburen. Gezamenlijk is op initiatief van Landgoed Borg Verhildersum de “Hogelandwijzer” ontwikkeld en dit project wordt na evaluatie opnieuw voortgezet in het nieuwe seizoen.

Onze Spullen 2.0

Landgoed Borg Verhildersum gaat i.s.m. het Visserijmuseum Zoutkamp, openluchtmuseum Het Hoogeland en de Bibliotheek te Leens, op zoek naar de verhalen die zich achter de voorwerpen in onze collectie bevinden. Veel ervan zijn door schenking in ons bezit gekomen. Doorgaans betreft het spullen die afkomstig zijn van mensen uit de regio (waaronder veel ambacht- en landbouwgerelateerd), dan wel van personen die op grond van hun familiegeschiedenis met de borg en het landgoed verbonden zijn. In het merendeel van de gevallen ontbreekt het de voorwerpen aan een begeleidend verhaal. Af en toe is het zelfs niet duidelijk wat de functie van de betreffende objecten is geweest.

De verhalen bij de voorwerpen zullen we ‘ophalen’ bij de experts. De experts zijn mensen die iets over het voorwerp weten te vertellen: een persoonlijke herinnering, een verhaal gebaseerd op overlevering, expertise op grond van het vakgebied waarin iemand werkzaam is, etc. Het is onze overtuiging dat er veel expertise aanwezig is onder de lokale bevolking en onze vrijwilligers. Wij stellen ons ten doel deze mensen als experts te benaderen en als zodanig bij het project te betrekken.

In een traject van twee jaar willen wij zo veel mogelijk verhalen boven tafel krijgen. Daarvoor gaan we enerzijds 'live' in gesprek met experts. Anderzijds willen we mensen met kennis via de website oproepen om hun kennis langs digitale weg met ons te delen. Om 'live gesprekken' te genereren zullen we vrijwilligersavonden organiseren, gaan we een samenwerking aan met de bibliotheek waar permanent opnameapparatuur/een opname-installatie zal staan, richten we tijdens onze eigen evenementen een 'speakerscorner' in. Voor het verzamelen van digitaal materiaal richten we op de website een plek in waar mensen foto's van voorwerpen en verhalen kunnen uploaden en hun gegevens kunnen achterlaten.

Vervolgens worden de verzamelde verhalen 'gebruiksklaar' gemaakt door ze op schrift te stellen, te ordenen en te redigeren. Uit het verhalenaanbod zal een selectie worden gemaakt. De gekozen verhalen worden verwerkt tot animaties/verhalen/liedjes/poëzie, soundscapes, etc. Dit gebeurt tijdens 'hands-on bijeenkomsten' oftewel workshopssessies verzorgd door kunstenaars en ambachtslieden uit de regio. Deelnemers aan deze workshops worden geworven onder vrijwilligers, onder leden van amateurverenigingen in de regio (muziek/dans theater) en aangevuld met andere belangstellenden uit de regio. Daarnaast zal er ook worden samengewerkt met de diverse scholen in de regio, en zal er gebruik worden gemaakt van moderne technieken zoals 3D printers.

Gezien onze uitgebreide collectie zullen de thema's van de tentoonstellingen (in 2014 voedsel, in 2015 het dorpsleven)leidend zijn bij het maken van een selectie uit de verzamelde verhalen.

Het project ONZE SPULLEN 2.0 draagt op verschillende manieren bij aan het levend houden van het immaterieel erfgoed. Momenteel werken wij samen met verschillende ambachtslieden, zoals een imker, een blikslager, een touwvlechter en een smid. Door hen, samen met kunstenaars, een bijdrage aan de workshopssessies te laten leveren krijgen zij de kans hun vaardigheden over te dragen aan en te delen met zowel artistieke professionals als met 'andere belangstellenden'. Hierdoor wordt er aan kennis- en vaardighedenoverdracht gedaan. Tijdens het project verzamelen we niet alleen verhalen, maar laten we bovendien een nieuw publiek met het materiaal aan de slag gaan. Hierdoor zullen ook deze jongeren en andere potentiële bezoekers zich de verhalen toeëigenen. Bovendien zal de 'oogst' van het project ONZE SPULLEN 2.0 (dus de verhalen) permanent in onze collectie worden opgenomen.

Ondersteunende activiteiten

Museumwinkel

De museumwinkel biedt de gelegenheid om een tastbare herinnering aan Landgoed Borg Verhildersum mee naar huis te nemen. Het assortiment is gericht op de geschiedenis van het Landgoed en textiel. Er is een nieuwe kassa en nieuw kassasysteem aangeschaft voor de museumwinkel. Het museumjaarkaartstelsel is nu direct gekoppeld aan de kassa.

Groninger Archieven

Op 8 oktober gaf Verhildersum, zoals alle jaren, acte de présence in de Groninger Archieven, tijdens de Dag van de Groninger Geschiedenis.

Educatie

Algemene informatie bezoekers

De fullcolour folder uit 2012 is ook afgelopen jaar gebruikt, zowel voor PR doeleinden als informatie op het terrein, vanwege de plattegrond die er op staat. Ook de Duitse en Engelse folders vonden gretig aftrek. Daarnaast was er voor de Borg een kijkbegeleiding in diverse talen.

In het theehuis, in de borg, bij de ingang in de museumboerderij en in de museumwinkel lagen van april tot en met oktober folders van de borg en van andere musea en toeristische locaties. Op het prikbord in de museumwinkel en de museumboerderij gaven affiches extra informatie. Ook de informatiekast op de parkeerplaats huisde de nieuwste posters.

Scholen

Dit jaar brachten verschillende basisscholen een bezoek aan het landgoed. De bijna driehonderd leerlingen uit verschillende groepen kregen een korte inleiding en gingen daarna op ontdekkingsstocht. De meeste kwamen in het kader van het project "Erfgoedstapjes" voor groep 5/6 en 7/8. Dit project laat leerlingen aan de hand van een rondleiding en een werkblad nadenken over de waarde (geldwaarde/gevoelswaarde/schoonheid/ etc.) van objecten. Daarnaast zijn de deelnemende scholen aan het project Wad en Water Kinderkunst op 31 mei met 60 leerlingen op Verhildersum geweest voor de prijsuitreiking van het project.

Vanuit het voortgezet en hoger onderwijs kwamen slechts een klein aantal groepen. Een jaarlijks terugkerend gezelschap is hierin een afdeling van de Hanze Hogeschool te Groningen, die tweemaal per seizoen hun buitenlandse studenten trakteert op een reis over het Groninger platteland, waaronder een Engelstalige rondleiding door de Borg

Voor 2014 zijn in de zomer van 2013 opnames gemaakt voor de film van „Marie, dienstmeisje op Verhildersum“ een project voor kinderen van groep 3 en 4. Het doel van dit erfgoedproject, onderdeel van „Tante van de Tijd, Erfgoedstapjes van de Marne“ is om de kinderen besef bij te brengen over het begrip "vroeger". We kiezen één periode om te kijken naar het leven in het verleden, waarbij de nadruk ligt op de verschillen tussen toen en nu, maar ook tussen arm en rijk.

De kinderen maken kennis met het leven van een meisje werkzaam op de borg en wonend in het kleine arbeidershuisje en met een jongen wonend op de borg. We volgen Marie en Edzard tijdens het opstaan, het eten en het spelen/werken.

Het project: „Marie, dienstmeisje op Verhildersum“ zal vanaf april 2014 worden aangeboden en bestaat uit:

- Afbeeldingenkaartjes met voorwerpen van vroeger en nu
- Een DVD met het verhaal van Marie en Edzard.
- Een bezoek aan de Borg Verhildersum

Struunpad

In het kader van de Natuur- en Erfgoed prijs, is er in 2013 een begin gemaakt met de ontwikkeling van een Struunpad en een bij behorende schatkaart, die het hele landgoed voor kinderen moet ontsluiten. Kinderen worden verleid om door de Boomgaard en de velden op ontdekkingstocht te gaan. Een deel van dit pad zal hopelijk in april 2014 kunnen worden gepresenteerd.

Speurtocht

Tijdens Oktbober Kindermaand werd en weer dankbaar gebruik gemaakt van de gratis speurtocht over het gehele landgoed en door de expositie „as t op boeren regent...“ in de Museumboerderij.

Kindervragen n.a.v. het borgbezoek

Deze vragen zijn ook voorgelegd aan mevr. Titia Frima, familie van de laatste bewoners van de borg, en zij kwam in de jaren 1940 regelmatig logeren op Verhildersum.

- ❖ hoe duur was het hemelbed (en hoe duur zou hij nu zijn)?
- ❖ waar is de sleutel van de kast (ontvangstkamer)(en wat zit erin)?
- ❖ waarom zijn de pannen in de keuken van koper?
- ❖ als er geen lucht in de weckpotten zit, wat zit er dan bovenin?
- ❖ kregen de bedienden geen lamme arm van het bedienen van de ijsmachine? (ik heb trouwens thuis een kookboek uit 1904 waarin de bediening uiteen wordt gezet. Drie kwartier draaien bleek voldoende!)
- ❖ was er ooit een ijskelder en waar was die dan?
- ❖ wat staat er op de tegel in de bijkeuken?
- ❖ zijn er in de kelder wel eens mensen opgesloten?
- ❖ zijn de jurken echt gedragen?
- ❖ waarom hangt de spiegel (ontvangstkamer) zo hoog?
- ❖ waar was de wc?
- ❖ door wie is het hemelbed gemaakt?
- ❖ waarom hebben alle ogen op het schilderij in de grote zaal dezelfde kleur?
- ❖ waar zat de ingang van het geheime kamertje?
- ❖ hoe ver spuit de ramenspuiter?
- ❖ waarom werden de deuren meebehangen?
- ❖ Waar werd vroeger gedoucht?

Communicatie en PR

Landgoed Borg Verhildersum richt z'n communicatie op verschillende doelgroepen. Naast de online-communicatie is de offline communicatie nog steeds een belangrijk onderdeel van de communicatiestrategie. Het afgelopen jaar is de algemene folder van het museum geactualiseerd. Daarnaast zijn er voor verschillende programma's en activiteiten brochures, flyers en posters gemaakt, zoals voor de Textieldagen, de Historische dagen, de Streekmarkt. voor de Vereniging van Vrienden van Verhildersum. De verspreiding van het promotiemateriaal is goed gestroomlijnd; Folders, flyers en affiches werden en worden regelmatig verspreid onder VVV's, campings, hotels en andere accommodaties.

Website

In 2013 is een nieuwe website in gebruik genomen, de website is geheel aangepast aan de huisstijl van Verhildersum. In 2013 is een start gemaakt met het vertalen van de site in het Duits en Engels.

De sociale media zijn het afgelopen jaar meer geïntegreerd in de online communicatie van het museum. Sociale media worden niet alleen ingezet om bezoekers te trekken of traffic te genereren naar de eigen website; het museum wil platforms als Facebook en Twitter ook inzetten om een dialoog met de bezoekers aan te gaan. Volgers van het museum werden regelmatig via Twitter en Facebook getipt over de verschillende evenementen op Verhildersum. De website van Verhildersum werd veelvuldig geraadpleegd en via het contactadres werden vragen en reacties ontvangen en verwerkt.

In het nieuws

Free publicity

Landgoed Borg Verhildersum heeft het afgelopen jaar vooral ingezet op de kansen en de kracht van free publicity. Hierdoor is het museum veelvuldig in de media verschenen met artikelen over tentoonstellingen, activiteiten en evenementen. Naar aanleiding van het winnen van de Natuur & Erfgoedprijs 2013 trok het museum landelijk de aandacht in het blad Buitenleven en in De Kampioen, beide bladen van de ANWB.

Ook stond de expositie De terugkomst van de Bewoners vermeld in het Museumjaarkaart Magazine, met een aanbieding voor een speciale rondleiding voor Museumkaart houders. Dit was met 180 aanmeldingen uit heel Nederland een groot succes.

Persberichten

Wij gaven in 2013 ca. 35 persberichten uit die allen werden opgenomen in meerdere media. Wij zijn erg blij dat onze persberichten door de verschillende redacties als informatief en nuttig worden beoordeeld.

Folder/poster

Onze folder (15.000 exemplaren) wordt verspreid over alle grote vakantie parken in Noord-Nederland en is in 2013 gestuurd naar vele B&B's, parken en attracties in Groningen, Fryslan, Drente en de kop van Overijssel. Daarnaast wordt deze ook in het Duits en het Engels neergelegd bij de grotere instellingen en in de grensstreek. Extra folders zijn er verspreid voor de Historische Dagen, het grootste jaarlijkse evenement. De posters voor de Textieldagen, Streekmarkt en Historische dagen zijn naast de gebruikelijke adressen ook verspreid onder doelgroepsgerichte locaties, zoals textielwinkels en zomerevenementen.

Quotes uit het Gastenboek van De Borg

"Wat geweldig dat dit bewaard is gebleven! En zo keurig onderhouden!!!"

"Mooi en levendig weergegeven hoe men hier vroeger leefde. Vooral de kelder en de keuken maakten op mij een mooie indruk."

"Wij zijn hier voor de 5e keer en vinden het nog steeds prachtig."

"De eerste keer in 1972 en nu na 41 jaar(!) is het als een sprookje: Borg en Tuin."

"Het was een mooi weerzien na heel veel jaren, helaas is de zolder niet meer te bekijken."

"Gelukkig dat er zorg wordt besteed aan een stukje erfgoed. Goed onderhoud, schitterende tuin, leuk serviesgoed."

"Trés jolie maison avec un décor impressionnant dans chague pièce. Le tout donne une atmosphère des passé. Pleine de charme!"

"Zeer mooi huis met indrukwekkende decor in elke kamer. Het geheel geeft een sfeer van verleden. Charmant!"

"Mijn Heit die kent Titia Frima, die Hem pianoles gaf en Titita Frima had een Oma die hier heeft gewoond."

"Fijn om weer hier te zijn, jeugdherinneringen - wat mooi onderhouden! Genieten!! Wat een schoonheid zie je in dit landschap."

"Een prachtige Borg. De moeite waard om alles uitgebreid te bekijken. Op de kijkbegeleidingskaart staat dat de hal lamp aan de trap in de traphal van gietijzer is. Maar naar mijn inzien is het een smeedijzeren lamp. Als nazaat van een smidsfamilie is mij dat opgevallen. Wij hebben bewondering hoe dat alles zo in stand wordt gehouden."

Quotes uit het Gastenboek van Het Koetshuis

"Professioneel ingericht en zeer informatief. Een goede besteding van museumdag(-weekend)."

"Vandaag was de dag dat wij een rondleiding kregen van de Directeur himself: Gerrit Alsema. Het was verrassend, zonnig en geweldig. Veel succes met de grote uitdaging."

"Zeer interessant. Familie Onsta en Ripperda zijn mijn voorouders."

"Wat een mooie schilderijen, familieportretten, geschreven artikelen, aankondigingen, mooie jurken, of japonnen en lieve gezichten geschilderd."

Onderhoud

Het onderhoud van het landgoed vergt jaarlijks aandacht en inspanning. Op het landgoed bevinden zich de volgende opstallen, de Borg, het Koetshuis, 't Schathuys, 't Hoeske (arbeidershuisje) Museumboerderij en het daarbij behorende woonhuis Welgelegen, een duiventil, een duivenpoort, een kapschuur, een loophut, een dierenverblijf op de dierenweide en ons depot op het industrieterrein in Leens. In 2013 is besloten dat de centrale kassa zal worden verwijderd. Dit is rond de jaarwisseling geëffectueerd.

Het landgoed is ongeveer 32 ha groot. Naast gras- en akkerland beschikt het landgoed over een schitterende symmetrische stijltuin rond de Borg met invloeden uit de renaissance en de barok. Omringd door geboomte en wandelpaden. Er is een schitterende oprijlaan met aan weerszijden dubbele rijen bomen.

Gebouwen

Borg

Aan het hoofdgebouw werd dit jaar, zowel binnen als buiten, regulier onderhoudswerk uitgevoerd, zoals schilderwerk en kleine herstelwerkzaamheden. Het plafond van de eetkamer en de gehele hal zijn geschilderd. Het buiten schilderwerk aan de kozijnen is voorzien van een nieuwe verflaag. Het zinkwerk boven architraaf is voorzien van loodslab voor waterdichte aansluiting. De schoorsteenkappen- en schilderwerk zijn bijgewerkt en/of vervangen, Het mosgroen van de schoorstenen is verwijderd.

In 2011 is een nieuwe BRIM voor onderhoud van de borg opgesteld voor de periode 2012-2017. De BRIM is goedgekeurd door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. De maximale subsidiabele kosten over deze periode bedragen € 47491,- waarvan 60% voor subsidie in aanmerking komt. Het gaat dus maximaal om € 28.495,- voor een periode van zes jaar, waarvan jaarlijks een vast bedrag wordt overgemaakt.

't Hoeske

In 2013 is ruim aandacht besteed aan het onderhoud van "t Hoeske, het arbeidershuisje, het lessenaarsdak is gedeeltelijke van nieuwe panlatten voorzien, het dakbeschot van het lessenaarsdak is plaatselijk vervangen, bij meerdere kozijnen en ramen is plaatselijk het houtwerk bijgewerkt. Ook zijn nieuwe dakgoten plus binnenbekleding aangebracht. Een aantal zolder dakbalken is opnieuw aangelast. Verder hebben wij dit jaar veel last gehad van vandalisme, regelmatig moesten er herstel werkzaamheden worden uitgevoerd.

Museumboerderij

In de museumboerderij zijn kleine aanpassingen gedaan, zoals het vervangen van de kapstok, het aanbrengen van een folderkast en is de vloer van de paardenstal aangebracht. Aan de achtermuur is een voorziening getroffen die het mogelijk maakt dat accu's van elektrische fietsen opgeladen kunnen worden.

Bijgebouwen

Helaas konden de werkzaamheden aan de duivenslag poort niet worden afgerond. De herstelwerkzaamheden zullen in 2014 weer opgepakt worden.

Onderhoud terreinen

Het onderhoud van de borgtuin en buitengebied is ondergebracht bij het werkvoorzieningsschap Ability.

Voor een betere bereikbaarheid van de Borg, het Koetshuis en het Schathuis, is de parkeerplaats voor bezoekers verplaatst naar het hart van het landgoed, aan het eind van de oprijlaan. De bereikbaarheid van de Borg, het Koetshuis en het Schathuis is daarmee voor oudere en minder valide mensen sterk verbeterd. Volgens de planning was deze parkeerplaats voor het nieuwe seizoen gereed. In de loop van 2013 zijn er zes verlichtings palen geplaatst. Tijdens deze werkzaamheden is ook de verlichting rond de Borg hersteld.

Door de vrijwilligers van de onderhoudswerkgroep zijn nieuwe landhekken vervaardigd en geplaatst. Het landgoed heeft daarmee weer een fraaie uitstraling gekregen. Ook schilderden zij het toegangshek van de oprijlaan.

Verschillende buxushagen in de Borgtuin leden aan een schimmelziekte (*Volutella buxi*). Ability Groen heeft de zieke buxushagen vervangen.

Aan het eind van het jaar is begonnen met het herstellen van de tuinmuren in de Borgtuin, deze werkzaamheden zullen in 2014 worden afgerond.

Sponsor

In het voorjaar ontvingen wij van Soroptimistclub de Eemsmond een bedrag van € 500,-- voor nieuwe nestkastjes op het landgoed.

Personeel en Organisatie

Landgoed Borg Verhildersum heeft met 2,5 fte een relatief kleine professionele staf die zeer uiteenlopende en soms specialistische werkzaamheden verrichten, variërend van conservator tot vrijwilligerscoördinator en van huistmeester tot medewerker educatie. Dit betekent dat de organisatie in geval van ziekte-uitval kwetsbaar is. De betrokkenheid van de medewerkers bij het Landgoed is groot.

Vrijwilligers

Landgoed Borg Verhildersum kan niet zonder z'n vrijwilligers. Bezoekers van het landgoed komen gedurende hun verblijf bijna uitsluitend in aanraking met vrijwilligers. Zij bezetten de kassabalie, staan in de winkel, treden op als gastheer/dame. Ook achter de schermen gebeurt er veel door vrijwilligers. Elke woensdag is de onderhoudsploeg actief en in de museumboerderij dragen vrijwilligers elke vrijdag belangrijk bij aan de registratie. Op maandag is de textiel werkgroep aanwezig en ook kantoorwerkzaamheden worden ondersteund door vrijwilligers.

Het overleg met de vrijwilligers wordt rechtstreeks met de verschillende werkgroep gevoerd. Op deze wijze wordt de communicatie met de vrijwilligers zo laag mogelijk in de organisatie gelegd. Daarmee is in 2013 afscheid genomen van het koepeloverleg. Het directe overleg met de vrijwilligers draagt in belangrijke mate bij aan optimalisering van de bezoekerstevredenheid, aan een plezierig en transparant werkklimaat voor de vrijwilligers en aan een goede verhouding tussen vrijwilligers en betaalde krachten van het museum. Aan het begin van het seizoen is een plenaire bijeenkomst gehouden voor alle vrijwilligers. Behalve voor het bespreken van zaken van huishoudelijke aard zijn deze bijeenkomsten ook gebruikt om de vrijwilligers te informeren over de plannen voor de het nieuwe seizoen. Aan het eind van het seizoen is aan de vrijwilligers een stampot buffet aangeboden. Met ongeveer 140 aanwezigen een zeer geslaagde opkomst en een mooie afsluiting van het jaar. Het smakelijke stampot-buffet van 't Schathuys en de gezellige muziek vormden de ingrediënten.

Voor tentoonstellingen en projecten zijn vooraf fondsen en subsidies aangeschreven om daarmee projectmedewerkers aan te trekken, die voor de duur van het project werkzaam zijn op het Landgoed. Het project "de Bewoners van de Borg" onder leiding van Jeanine Oostland, het project "Wad & Water" onder leiding van Lenny Bulthuis en het project "Streekmarkt met oude gewassen en oude rassen" onder leiding van Bouwe Ruiter. De financiële boekhouding wordt door Jaap Bouwman als vrijwilliger uitgevoerd.

Personeel

Per 1 februari heeft een nieuwe directeur de leiding overgenomen en per 1 juni had het landgoed weer een conservator. De staf was daarmee weer compleet.

Het Bestuur heeft gekozen voor een structuur met een zakelijk manager aan het hoofd van de organisatie. De achterliggende gedachte hierbij is, dat de Stichting een brede ingewikkelde structuur heeft, met personeel en vrijwilligers in veel verschillende disciplines. Een goede zakelijke begeleiding is hiervoor noodzakelijk. Een gezonde bedrijfsvoering is de kurk waarop het historisch erfgoed drijft.

De positie van de conservator was de laatste jaren niet ingevuld. Voor de handhaving en verbetering van het artistieke/culturele niveau van de Stichting is het goed dat deze positie weer is ingevuld.

De posities van de overige stafleden zijn ongewijzigd gebleven.

De staf ging op bezoek bij de collega's van de Fraylemaborg in Slochteren. Het was een nuttige bijeenkomst.

Conservator Lenny Bulthuis nam deel aan verschillende activiteiten.

- 22 april: de excursiedag *Waddenzee Werelderfgoed*. Marketing Groningen organiseerde de dag voor toeristische ondernemers/organisaties in de regio.
- 3 mei: het seminar "Interaktion im Museum – Der Besucher im Fokus" dat werd georganiseerd door de Kunsthalle in Emden. Vragen die onder andere centraal stonden: *Welchen Stellenwert haben interaktive Vermittlungsmodelle für den Museumsbesucher? Welche Kunstbereiche können in solchen Projekten zusammengeführt werden und welche Chancen, aber auch Risiken ergeben sich daraus für die Vermittlungspraxis?* De sprekers op het seminar waren Heiderose Hildebrand (Kunst und Bildung, Wien und Klagenfurt), Prof. Josef Kloppenburg (Musikwissenschaft und Musikdidaktik, Pädagogische Hochschule Karlsruhe), Prof. Maria Peters (Institut für Kunstwissenschaft/Kunstpädagogik, Universität Bremen), Daniela Fromberg und Stefan Roigk (geräusch[mu'zi:k], Berlin), Anja Hoffmann (Referentin für Bildung und Vermittlung, LWL-Industriemuseum Dortmund), Susanne Gesser (Kindermuseum Frankfurt, Kuratorin Frankfurt jetzt!), Prof. Christoph Metzger (Hochschule für Bildende Künste Braunschweig), Anja Piontek (Universität Bremen)
- mei 2013: Seminar Kunst, Cultuur en Regionale Economie in het Grand Theatre, Timeshift festival.
- 3 september : de Moving Stories Feedforward Dag. De dag, die georganiseerd werd door het SNSReaalfonds vond plaats in Het Nieuwe Instituut in Rotterdam. Deze dag was bedoeld voor musea met plannen voor het indienen van een aanvraag. Tijdens de inspiratiemiddag kregen belangstellende musea advies en praktische tips krijgen van zeven experts.
- 14 september: het Hanckemadiner dat werd georganiseerd door de Historische Kring Zuidhorn en de Rotary.
- Op 24 september: een bijeenkomst voor culturele organisaties georganiseerd door De Provincie Drenthe, in samenwerking met het SICA. De middag was gewijd aan het Programma Creatief Europa 2014-2020 en vond plaats in het Drents Archief in Assen.

- Tijdens de bijeenkomst in Drenthe was er o.m. een presentatie van het Europees Cultureel Contactpunt dat is gehuisvest bij DutchCulture (www.dutchculture.nl) en de specialist is op het gebied van Europese subsidies voor kunst en cultuur. Het CCP adviseert en ondersteunt organisaties bij het aanvragen van subsidies uit het kaderprogramma Creative Europe van de Europese Commissie. Dit nieuwe kaderprogramma 'Creative Europe 2014-2020'
- 17 oktober: bijeenkomst Noord-Groningen als Wadden- en Wierdenregio: kansen voor samenwerking. De Verkennende bijeenkomst Noord Groningen, Wadden en Wierdenregio werd georganiseerd door de provincie Groningen en was bestemd voor culturele instellingen en toeristische ondernemers in Noord-Groningen vond plaats in Walsemaweer in Kantens. Het programma omvatte een tweetal korte lezingen, van onder meer Dirk Nijdam, directeur van Marketing Groningen en Benoît Mater, directeur van Museum Wierdenland). Vervolgens was er ruimte om met elkaar in gesprek te gaan over een gemeenschappelijke aanpak van toerisme in de regio.
- 22 november: *Kunst & Cultuur Borrel* in Grand-Café Het Schathuy In Leens. Het betrof een informele avond, met de gelegenheid om kennis te maken met kunstenaars en culturele ondernemers in de gemeente.
- 25 november: de Onderzoeksconferentie Cultuureducatie en die plaatsvond aan de Fontys Hogeschool voor de Kunsten Cultuurparticipatie in Tilburg. De onderzoeksconferentie is een unieke ontmoetingsplaats voor onderzoekers, studenten en andere geïnteresseerden uit Nederland en Vlaanderen. De dag werd georganiseerd door het Landelijk centrum voor LKCA in samenwerking met de masteropleiding kunsteducatie van de Fontys Hogeschool voor de Kunsten en het lectoraat Kunstpraktijk in de samenleving. Keynote spreker was prof. dr. Gert Biesta, hoogleraar Educatieve Theorie en Beleid aan de Universiteit van Luxemburg.
- 29 november: het Symposium Motivating Parents, over de gezamenlijke kunstbeleving van kind en (groot)ouder. De conferentie vond plaats in het Drents Museum en werd georganiseerd door Kunst en Cultuur Drenthe. Doel van het symposium was belangstellenden te tonen hoe je genoemde doelgroepen samen aan culturele activiteiten kunt laten deelnemen en wat de meerwaarde hiervan is. Sprekers o.m. Frans Hals museum, Herinneringscentrum Kamp Westerbork, Drents museum, Mijke de Hartog (van de organisatie *FamilieMuseum*. Zij maakte voor het *Museum van Moderne Kunst Arnhem een Doorgeef Audiotour*), Gerrit Breeuwsma (ontwikkelingspsycholoog verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen), Henk Gemser (coach/trainer van verschillende actieve schaatsers en bestuurder bij het NOC*NSF), Eulàlia Bosch (Spaanse filosoof, schrijver en curator) Het Van Goghmuseum .

Vrienden

Landgoed Borg Verhildersum kent een eigen vriendenvereniging met ruim 600 leden. De Vrienden steunen het museum vooral met hun kennis en netwerken. Daarnaast organiseren de Vrienden elk jaar een speciale vriendenbijeenkomst. De vereniging ondersteunt het landgoed jaarlijks met een financiële bijdrage.

Bestuur

Landgoed Borg Verhildersum heeft de volgende bestuursstructuur.

Aan het hoofd staat een bestuur dat statutair voor het merendeel bestaat uit leden voorgedragen door de Vrienden van de Borg Verhildersum. Bestuursleden worden voor een periode van 4 jaar benoemd en kunnen eenmaal worden herbenoemd voor eenzelfde periode.

Het bestuur bestuurt “op afstand”, de dagelijkse leiding berust bij de directeur.

In 2013 was, als in eerdere jaren, sprake van een Algemeen Bestuur (dat minder frequent vergaderde) en (uit zijn midden) een Dagelijks Bestuur bestaande uit voorzitter, secretaris, penningmeester en directeur. Omdat in de praktijk van vooral de laatste 2 jaren bleek dat deze bestuursvorm minder goed voldeed, is in de loop van 2013 besloten om het onderscheid AB – DB op te heffen. Enkele in 2012 en 2013 door vertrek van bestuursleden ontstane vacatures zijn om die reden niet vervuld, zodat het bestuur eind 2013 naast de directeur bestond uit 6 personen. Dat bestuur zal maandelijks vergaderen, wat de slagvaardigheid en de betrokkenheid van alle bestuursleden ten goede komt.

Eind maart 2013 vond een voorzitterswisseling plaats. W.H. Hekma Wierda trad af en werd vervangen door D.H. Vrieling.

Verder vertrok mw. M. van der Spek in de nazomer van 2013 op eigen verzoek, om persoonlijke redenen.

Het bestuur bestond in 2013 uit de volgende personen. Voorzitter tot 1 april 2013 W.H.

Hekma Wierda, erna D.H. Vrieling. Secretaris T. Duursma. Penningmeester W. Stroetinga.

Leden mw. J.B.E. Galema, mw. W.T. Schimmel-Galama, mw. A. Sijkens-Luitjens en mw. M.R. Van der Spek (tot in de nazomer). Verder de directeur G. Alsema.

Het DB vergaderde in 2013 10 keer, het AB 6 keer.

In mei 2013 vond een schouw van het terrein en de gebouwen plaats. Dit zal jaarlijks worden herhaald.

Bijlage 1

Bezoekers aantallen

Bijlage 2

Subsidie aanvragen

Fonds	Bedrag	Resultaat/stand van zaken
<i>In het kader van Natuur & Erfgoedprijs</i>		
ANWB Fonds – Natuur & Erfgoedprijs	€ 15.000,--	gewonnen
<i>project: Onze Spullen 2.0</i>		
SNS-Reaal fonds	€ 10.000,--	toegekend
Fonds voor Cultuurparticipatie	€ 24.999,--	toegekend
Stichting Doen	€ 13.000,--	aangevraagd
<i>project: Van Starckenborgh mysterie</i>		
SNS-Reaal fonds – Digitale innovatie	€25.000,--	toegekend
Erven de Jager		afgewezen
VSB fonds	€ 25.000,--	aangevraagd
<i>project: Voedsel</i>		
Prins Bernard Cultuurfonds	€ 25.000,--	afgewezen
<i>project: Wad en Water</i>		
ERW	€ 800,--	afgewezen
EDR	€ 3200,--	Toegekend 50% vd begroting Voorschot € 1250,--
NAM	€ 800,--	Toegekend € 500,--

Bijlage 3

Bestuurssamenstelling

Leden van het bestuur

<i>Naam</i>	<i>Functie</i>
D.H. Vrieling	Voorzitter
W. Stroetinga	Penningmeester
T. Duursma	Secretaris
A. Sijpkens - Luitjens	
J.B.E. Galema	
M.R. van der Spek	
W.T. Schimmel-Galema	

Bijlage 4

Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2013

Landgoed Borg Verhildersum

Geconsolideerde staat van baten en lasten 2013

	2013	2012
BATEN		
Netto omzet	151.796	190.451
subsidiebaten	512.007	511.900
<hr/>		
TOTALE BATEN	663.803	702.351
<hr/> <hr/>		
LASTEN		
Personeelskosten	170.694	207.860
Afschrijvingen	13.178	15.219
Overige personeelskosten	18.912	14.208
Huisvestingskosten	62.892	55.481
Landgoed, opstallen, wegen enz.	164.820	247.892
Exploitatiekosten	69.216	107.632
Organisatiekosten	31.577	54.977
<hr/>		
TOTALE LASTEN	531.289	703.269
<hr/> <hr/>		
Exploitatieresultaat	132.514	-918
Financiële baten en lasten	-161.218	29.252
<hr/>		
Resultaat	-28.704	28.334

Bijlage 5

Bruiklenen en schenkingen

Bruiklenen aan andere instellingen en personen

museum stad Appingedam: 2 deurs mahonie buffet (9327), wortelnoten dames bureau (9261), eiken bureau stoel (9256), 4 mahonie stoelen Louis xv stijl (9253), kroonluchter met kristallen pegels (9615), mahonie wijntafeltje (9385.2), 2 schilderijen van Jan Jans (9445)

Schenkingen aan het museum

Het museum ontvangt periodiek schenkingen van particulieren en instellingen. De volgende schenkingen hebben wij in 2013 mogen ontvangen:

Mevr. Bakema, Winsum: diverse huishoudelijke artikelen

familie Feldbrugge uit Groningen: Schenking Hoedenmakerij. Deze schenking bevat mallen voor hoedenmaken, dozen met accessoires(versieringen) voor hoeden, archiefmateriaal (voorbeeld tekeningen etc.)

Mevr. Bouwman-Veenland, Eenrum: vier kaasvormen en een koetslamp

Mevr. Rosema-Vogelzang, Grijskerk: een stenen po, als aanvulling op een eerdere schenking van een lampetkan met bij behorende waskom

Mevr. Van der Vaart, Pieterburen: diverse goederen, textiel

Mevr. Bottema, Adorp: diverse lappen

Mevr. Meijerhof, Winsum: een wringer

Mevr. Elgersma-Willemsen, Groningen: een oliekrui

Dhr. Bulthuis, Rilland: 3KG stekkelingen (kleine bietjes) zullen op akkers van het landgoedVerhildersum worden geteeld.

Erven Clevering-Meyer, Eenrum: oorijzers en pijpen, een grote collectie boeken over o.a. de landbouw in Groningen.

Dhr. en Mevr. Munneke-Bos, Krewerd: vlasvecht

Fam. Van Hoorn, Appingedam: schilderij Duivenslagpoort met bijhorende documentatie over deze poort.

Fam. Brinkman, Zuidbroek: Japon

Dhr. Dijkhuis, Winsum: Craco Jak

Fam. Mulder, Winsum: Timmermanskist met inhoud; 2 Unsters.

Mevr. Zwaneveld, Appingedam: kleding

Familie Tuma, Leens: merklap

Dhr. Hoogmoed, Tinallinge: gootjestrekker, hoefschoentjes

Dhr. van Dam, Eenrum: Flanelhemd + knoop, bijzondere duimstok, zaagzettang

Dhr. Wijk, Brittil: Zilveren pijpcomfoor